

IQTISODIYOTNI REAL SEKTORINI RIVOJLANTIRISHDA BANKLARNI ROLI

Utegenova Gulnaz Dariyabayevna

O'zbekiston Respublikasi Toshkent

Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisi

Bank tizimi iqtisodiyotni real sektorini rivojlantirishda muhim vosita bo'lib, uning samarali ishlashi iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, ishlab chiqarish tarmoqlarini qo'llab-quvvatlash va barqaror moliyaviy muhitni ta'minlashga yordam beradi. Banklar tomonidan real sektor uchun qulay moliyaviy sharoitlarni yaratish iqtisodiy faollikni oshirish va raqobatbardosh muhitni shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Real sektorni rivojlantirishda banklarning kredit siyosati muhim rol o'ynaydi. Moliyaviy resurslarni ishlab chiqarish tarmoqlariga yo'naltirish, korxonalarga imtiyozli kreditlar ajratish va investitsion loyihalarni moliyalashtirish banklarning asosiy vazifalaridan biridir. Xususan, zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish uchun ajratilayotgan kreditlar ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi va iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi.

Raqamli texnologiyalarni bank xizmatlariga tatbiq etish real sektorni moliyalashtirish jarayonini yanada samarali qilishga xizmat qiladi. Elektron platformalar yordamida kredit arizalarini ko'rib chiqish, monitoring qilish va shartnomalarni avtomatlashtirish korxonalar uchun qulaylik yaratadi. Xususan, onlayn bank xizmatlari orqali mablag'larni boshqarish va moliyaviy operatsiyalarni tezlashtirish real sektorni rivojlantirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Real sektor uchun zarur infratuzilmani rivojlantirishda banklarning roli katta ahamiyatga ega. Yo'l va transport infratuzilmasini moliyalashtirish, sanoat zonalarini tashkil qilish va energetika tarmoqlarini rivojlantirish banklarning investitsion faoliyati orqali amalga oshiriladi. Bunday loyihalar korxonalarning faoliyatini kengaytirishga va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Shunday qilib, banklarning real sektorni rivojlantirishdagi roli ularning samarali kredit siyosati, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish orqali namoyon bo'ladi. Bu yo'nalishlar iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga va ishlab chiqarish tarmoqlarining raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Banklarning real sektorni rivojlantirishdagi yana bir muhim vazifasi kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlashdir. Bu soha iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, yangi ish o'rinlari yaratish va mahalliy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun muhim hisoblanadi. Banklar tomonidan kichik va o'rta biznes subyektlariga imtiyozli kreditlar

ajratilishi, ularning moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatini kengaytiradi. Bu esa yangi korxonalarning tashkil etilishi va mavjud bizneslarning rivojlanishiga ko'maklashadi.

Shuningdek, banklar tomonidan eksportga yo'naltirilgan korxonalarni moliyalashtirish va qo'llab-quvvatlash mamlakatning tashqi savdo salohiyatini oshirishda katta ahamiyatga ega. Eksportni moliyalashtirish dasturlari orqali korxonalarga zarur bo'lgan resurslarni taqdim etish, ularning xalqaro bozorda raqobatbardoshligini oshiradi. Bu esa o'z navbatida mamlakatning valuta daromadlarini ko'paytiradi va milliy iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlaydi.

Banklarning investitsion faoliyatini rivojlantirish ham real sektorni qo'llab-quvvatlashning muhim yo'nalishlaridan biridir. Banklar tomonidan uzoq muddatli investitsion loyihalarga mablag' ajratilishi ishlab chiqarishning yangi tarmoqlarini ochish va mavjudlarini modernizatsiya qilish imkonini beradi. Bunday loyihalar iqtisodiyotning texnologik yangilanishini tezlashtirish va ishlab chiqarish hajmini oshirishda muhim o'rin tutadi.

Bank tizimining barqarorligi va moliyaviy resurslardan samarali foydalanish real sektorni moliyalashtirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ushbu tizimning barqaror ishlashi korxonalar uchun ishonchli moliyaviy hamkor sifatida banklarning obro'sini oshiradi va iqtisodiyotning umuman olganda rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Bundan tashqari, banklar innovatsion texnologiyalarni real sektorga joriy qilishda ham muhim o'rin tutadi. Zamonaviy texnologiyalarni moliyalashtirish orqali ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, mahsulot sifatini yaxshilash va yangi bozorlarni o'zlashtirish imkoniyatlari kengayadi. Banklarning bu boradagi faoliyati sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish va iqtisodiyotning texnologik taraqqiyotiga zamin yaratadi.

Shuningdek, banklar orqali ijtimoiy va ekologik barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan loyihalarni moliyalashtirish ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, yashil energiya manbalarini rivojlantirish, chiqindilarni qayta ishlash va ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan loyihalarga mablag' ajratilishi nafaqat iqtisodiy, balki ekologik muammolarni hal qilishga xizmat qiladi. Bu esa real sektorni rivojlantirishda banklarning kengroq ijtimoiy mas'uliyatni amalga oshirish imkonini beradi.

Banklar, shuningdek, qishloq xo'jaligini moliyalashtirishda ham muhim o'rin egallaydi. Qishloq xo'jaligi korxonalariga beriladigan imtiyozli kreditlar va sug'urta xizmatlari bu sohaning rivojlanishiga yordam beradi. Banklar orqali qishloq xo'jaligi uchun zamonaviy texnika va texnologiyalarni xarid qilish, yerlarni meliorativ holatini yaxshilash va yangi ishlab chiqarish tarmoqlarini yaratish imkoniyatlari oshadi.

Real sektorni rivojlantirishda banklarning tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun maxsus dasturlarni joriy qilishi ham muhim ahamiyatga ega. Bunda startaplarni moliyalashtirish, yangi innovatsion g'oyalarni hayotga tatbiq etishga

ko'maklashish va tadbirkorlik uchun qulay moliyaviy muhitni yaratish bo'yicha banklarning roli ortib boradi. Bu jarayon, ayniqsa, yosh tadbirkorlar va kichik biznes subyektlari uchun katta imkoniyatlar yaratadi.

Banklar va davlat o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish real sektorni rivojlantirishda qo'shimcha moliyaviy manbalarni jalb qilishga imkon beradi. Davlat tomonidan taqdim etiladigan kafolatlar va subsidiya dasturlari orqali banklarning real sektor loyihalariga bo'lgan ishonchi ortadi. Natijada, yirik infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish imkoniyati kengayadi va iqtisodiy o'sish tezlashadi.

Umuman olganda, banklarning real sektorni rivojlantirishdagi roli iqtisodiy o'sishni ta'minlash, texnologik yangilanishni jadallashtirish va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Banklar tomonidan taqdim etiladigan moliyaviy resurslar iqtisodiyotning asosiy bo'g'inlarini qo'llab-quvvatlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shu sababli, bank tizimining barqaror ishlashi va uning real sektor bilan o'zaro hamkorligi mamlakatning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim o'rin tutadi.

Manbalar ro'yxati

1. 2020–2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risidagi Farmon. Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni, 12.05.2020 yil, PF-5992-son.
2. Gafurova D. F. "Banklarning investitsiya faoliyatini tashkil etish orqali ishlab chiqarishni, investitsiyalashni takomillashtirish yo'llari (Samarqand "Ipak Yo'li" AITB "Umar" MF ma'lumotlari bo'yicha)." Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2019.
3. Olimboyev O. Sh. va Shernayev A. A. "Moliya bozorining iqtisodiyot real sektori rivojlanishiga ta'sirini baholash." Ilmiy maqola, iqtisodiyot va biznes yo'nalishi.
4. Razzoqov N. "Milliy iqtisodiyot real sektorining innovasion rivojlanishini moliyalashtirishda bank sektorining ishtirokini oshirish." Iqtisodiyot va biznes yo'nalishidagi ilmiy maqola.
5. Mirzayeva M.G'. "Mintaqani rivojlantirishda bank kapitalining roli." TDIU huzuridagi "O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolar" ilmiy markazi.
6. Karshibaev U. "O'zbekistonning kredit bozoridagi zamonaviy tendensiyalar va ularni yaxshilash yo'llari." Markaziy bank Toshkent viloyat bosh boshqarmasi bosh iqtisodchi.